

Міністерство охорони здоров'я України
Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Юридичний факультет
Кафедра конституційного права
Національний авіаційний університет
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин
Кафедра міжнародного права
Громадська організація «Асоціація українських правників»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕДИЧНОГО ПРАВА: ПРОФЕСІЙНИЙ ПОГЛЯД

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
29 листопада 2018 року**

Київ-Одеса
Фенікс
2019

УДК 340.1+61(082)(477)
А 437

Укладачі: *Аліна Кожушко, Наталія Хендель*

А 437 **Актуальні** проблеми медичного права: професійний погляд : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (29 листопада 2018 року, м. Київ) [Текст]. – Одеса: Фенікс, 2019. – 172 с. ISBN 978-966-928-372-6

В збірнику розміщені матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми медичного права: професійний погляд», проведеної 29 листопада 2018 року спільно Міністерством охорони здоров'я України, Міністерством освіти і науки України, Київським національним університетом імені Тараса Шевченка, Національним авіаційним університетом Навчально-науковим інститутом міжнародних відносин Національного авіаційного університету та Громадською організацією «Асоціація українських правників». Матеріали присвячені питанням ролі медично-правових досліджень та юридичної практики у трансформації сфери охорони здоров'я України, прикладним аспектам розвитку медичного права в діяльності правничих професій, запровадженню інституту омбудсмена з питань охорони здоров'я, кодифікації медичного права, університетській медичній та правничій освіті в системі підготовки фахівців в сфері (за спеціалізацією) медичного права, правам людини в сфері охорони здоров'я, правовим засобам захисту лікарської таємниці, юридичній відповідальності медичних працівників за професійні правопорушення, правовому регулюванню медичних експертиз, трансплантації, наданню психіатричної допомоги, науково-дослідної діяльності в медицині та медіації в медичному праві.

Матеріали збірника можуть бути використані в науково-дослідній та викладацькій діяльності.

УДК 340.1+61(082)(477)

Матеріали видано в авторській редакції.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції.

ISBN 978-966-928-372-6

© Кол. авторів, 2019

О. Алексєєв / A. Aliyekseev
кандидат фармацевтичних наук, вчений секретар
Запорізького державного медичного університету

**ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО
ПРАВА ЯК НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У СИСТЕМІ
УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ
(ДОСВІД ЗАПОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ)**

**MAIN DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF
MEDICAL LAW AS THE EDUCATIONAL DISCIPLINE IN THE
UNIVERSITY MEDICAL EDUCATION SYSTEM (EXPERIENCE
OF THE ZAPOROZHYE STATE MEDICAL UNIVERSITY)**

Актуальність та важливість вивчення медичного права у системі вищої освіти (при чому як юридичної так і медичної) на даний час вже не викликає жодних сумнівів, адже ті реформістські процеси що відбуваються у сфері охорони здоров'я на даний час, та свідками, а іноді і безпосередніми учасниками яких ми є – повністю підтверджують той факт, що без відповідної правової бази, належного юридичного обґрунтування, без налагодженої фахової комунікації між представниками практичної медицини, науковцями-правниками та організаторами охорони здоров'я – зводиться нанівець багато прогресивних та дійсно необхідних заходів у питаннях реалізації нашими громадянами своїх конституційних прав на охорону здоров'я, якісну медичну допомогу, забезпечення доступними та ефективними лікарськими засобами.

Тому, забезпечення належного з'ясування студентами – майбутніми лікарями та провізорами, проблемних та актуальних питань законодавчого забезпечення професійної медичної діяльності, вивчення та чітке розуміння правового статусу усіх суб'єктів медичних правовідносин, володіння знаннями щодо сутності механізму правового регулювання сфери охорони здоров'я – все це є у перспективі запорукою та належним підґрунтям належного та безумовного забезпечення конституційного права громадян на охорону здоров'я, медичну допомогу, забезпечення доступними та якісними лікарськими засобами тощо.

Враховуючи наведене, у Запорізькому державному медичному університеті (ЗДМУ) викладання правових дисциплін здійснюється на принципах об'єднання зусиль викладачів – представників не тільки

правової науки, але і практичної медицини, фармації, правоохоронних, судових органів, представників адвокатури тощо, що на нашу думку, є надзвичайно корисним саме з точки зору комплексного здобуття правових компетентностей майбутніми лікарями та провізорами.

У ЗДМУ викладання правових дисциплін здійснюється на кафедрі управління та економіки фармації, медичного та фармацевтичного права. На даний час педагогічне навантаження правових дисциплін практично дорівнює 2800 годинам. І це тільки стаціонар. Основними правовими дисциплінами є «Медичне правознавство» для студентів усіх медичних факультетів, «Фармацевтичне право та законодавство» для студентів фармацевтичного факультету, а також «Медичне право України» для контингенту факультету післядипломної освіти.

На даний час вже є зрозумілим, що університетська освіта крокує до масштабних функціонально-інформаційних змін та спрямована на інноваційний вектор розвитку, коли традиційні освітні моделі навчання викладання все частіше змінюються на технологічно нові проекти опанування знаннями. В даному випадку ЗДМУ намагається бути повноцінним учасником зазначених еволюційних процесів, не є виключенням у цьому контексті і правовий напрямок. Так, з минулого року викладачами кафедри на базі міжнародної інтернет-платформи EdX розроблений та успішно впроваджений у навчальний процес I-го курсу онлайн-курс за вибором «Правознавство», який користується дуже великим попитом з боку студентів.

В той же час позицією кафедри є той факт, що і під час традиційних форм навчання студентів завжди можливий креативний підхід. До таких заходів відносяться вирішення окремих ситуаційних задач (кейсів), коли група, розв'язуючи конкретну ситуацію повинна не тільки проаналізувати правове підґрунтя і самостійно прийти до рішення, але і наприклад, скласти скаргу на дії або адміністрації закладу охорони здоров'я, або позовну заяву з урахуванням вимог чинного законодавства. Іншим ефективним кроком опанування правовими знаннями вважаємо так звані змагання (батли), коли окремі групи (команди) студентів, доводять свою позицію та намагаються переконати в ній усю аудиторію за якоюсь проблемною тематикою, такими є евтаназія, правові питання трансплантації органів та анатомічних матеріалів людини, інститути добровільної інформованої згоди, медичного втручання та багато інших.

Враховуючи авторитет ЗДМУ на міжнародній арені, на даний час у виші навчається понад 2000 іноземних громадян з практично 40 країн світу. Для 1200 іноземних студентів мовою навчання є англійська мова. Відповідно, навчання медичному праву здійснюється як на державній, а також на англійській мові, зокрема навчальна дисципліна «Medical jurisprudence» (навчально-методичний комплекс) також повністю представлена на онлайн сторінці кафедри.

На нашу думку, дуже перспективним на даний час є розвиток та викладання медичного права саме на етапі післядипломного навчання, коли інтерни, курсанти, слухачі вже зіткнувшись із реаліями практичної професійної діяльності опановують навчальну програму із великою зацікавленістю та розумінням того, що медичне право є необхідним для їх діяльності. Доречи, якщо згадати Довідник кваліфікаційних характеристик № 78 «Охорона здоров'я», то у розділі «Повинен знати» будь якого медичного або фармацевтичного працівника зазначено .. «чинне законодавство з питань охорони здоров'я». Зважаючи на таку зацікавленість з боку представників практичної медицини та фармації, на даний час на кафедрі закінчується підготовка окремих курсів тематичного вдосконалення за медико-правовою тематикою для окремих категорій медичних та фармацевтичних працівників.

Є дуже великий попит саме на заняття за медико-, та фармацевтично-правовою тематикою у різних регіонах країни, де здійснюється перепідготовка кадрів практичної медицини та фармації. Кожне таке заняття перетворюється у цікаву дискусію та діалог між слухачами та викладачами кафедри. Найбільшим попитом користується тематика щодо правового статусу працівників охорони здоров'я, який, як відомо із теорії правової науки включає професійні права, обов'язки та юридичну відповідальність. В даному випадку позитивно зарекомендував такий крок забезпечення навчального процесу як систематизація судових рішень у сфері охорони здоров'я за видами юридичної відповідальності – кримінальної, цивільно-правової, адміністративної. На кожному занятті, викладачі кафедри приділяють увагу ретельному аналізу окремих таких рішень, адже в даному випадку ми маємо певну ситуацію з професійного життя медичного або фармацевтичного працівника, яка, по-перше врегульована конкретними нормами законодавства, а по-друге має правову оцінку (кваліфікацію) з початку з боку правоохоронних (або контролюючих), а потім і судових органів.

На даний час на кафедрі працює 5 осіб, коло наукових інтересів яких охоплює питання медичного та фармацевтичного права. З них – 4 кандидати юридичних наук, та один кандидат фармацевтичних наук. За медико-правовою тематикою співробітниками кафедри заплановано та успішно виконуються дві докторські дисертації. Тематикою наукових досліджень співробітників є питання юридичної відповідальності працівників сфери охорони здоров'я, інституту лікарської таємниці, теоретико-правовий аналіз місця права охорони здоров'я у системі права, правове регулювання фінансування системи охорони здоров'я.

Відповідно до навчального плану, усі дисципліни медико-, та фармацевтично-правового спрямування в університеті викладаються співробітниками кафедри. В той же час вбачаємо як корисний та продуктивний крок залучення до навчального процесу представників як практичної сфери охорони здоров'я так і правоохоронних органів, суддів, адвокатів, а також і відомих науковців. Такі відкриті лекції або практичні заняття характеризуються цікавими дискусіями, гострими питаннями, пошуком рішень у практичних ситуаціях, що виникають у професійній діяльності лікаря або провізора, а тому є корисними не тільки для студентів, але і для вище зазначених осіб.

Слід відзначити, що протягом останніх двох років саме наукова діяльність кафедри отримала потужний поштовх. Так у листопаді минулого року було проведено Круглий стіл присвячений 25-ті річчю прийняття Основ законодавства охорони здоров'я України про охорону здоров'я, якій об'єднав представників практичної медицини, науковців, представників місцевої влади, представників судової влади.

Вже у травні цього року було проведено Круглий стіл з міжнародною участю, присвячений першим крокам медичної реформи в Україні. В роботі круглого столу прийняли участь судді Конституційного суду України, представники Генеральної прокуратури України, багатьох юридичних та медичних ЗВО.

З вересня цього року на кафедрі створений кружок медичного та фармацевтичного права, діяльність якого викликає велику зацікавленість не тільки студентів нашого університету. Ведеться робота із створення окремого сайту, де будуть розділи присвячені не тільки навчально-методичним питанням, але і питання юридичної консультації наших студентів. Вбачаємо в цьому не тільки користь для них але і для себе, адже це дозволить мати актуальну інформацію щодо найбільш затребуваної тематики.